

Kassa, június 4.

1865.

FELVIRÁDÁS.

Harmadik évfolyam

45. szám.

FELSŐ-MAGYARORSZÁGI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint kétszer:

CSÜTÖRTÖKÖN ÉS VASÁRNAP.
Előfizetési díj: egy évre 8 frt. — fél évre 4 frt.

Felolvas szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Bánóczy Ferencz.

Szerkesztő- és kiadó-hivatal: Kovácsutca 380. z. Rudlakház.

Hirdetések díja: 4 hasávos garmond sor 5 krajczár.

Bélyeg díj: minden beiktatás után külön 30 kr.

Nyitólér soronként 12 kr. o. 4.

A felföld- s különösen Sárosmegye közviszonyainak vázlata.

IX.

Jól mondja szent könyvünk hogy: Isten a soknyelvűséggel verte meg a büszke emberi nemet, midőn az az ész hatalmát felismerve annyira elbizakodott, hogy vetélkedni akart műveiben az isteni mindentudással. . . . Nyelvünk az egyéni eszmét s ismeretek közzétételének és örökítésének: az emberi mindentudásnak fő eszköze. Nyelv vagy szó nélkül nincs gondolat, csak homályos képzelet; mit az elme tisztán felgondolni tudja azt a nyelv szó vagy írás által tisztán kifejezni képes — így testesíti meg a szellemet; így ölt alakot az egyéni szellem, hogy némi önállása mellett (mert hiszen ő is a közszellemben született, abból táplálkozott) a közszellem egyik parányát képezze, mely örökéletű, örökké tökélyesbül és mely most már valóban majdnem isteni tökélyekkel bírna, ha az emberi nem nagy családait a soknyelvűség szét nem szaggatta volna; ha egymásnak ellenségévé nem tette volna; ha a különböző nyelv ellenkedési és csatározási ürügyül nem szolgált volna; sőt a föld ezer milliónyi gondolkodó agyának s keblének minden eszméje és érzelme egy közös nyelv által közözötté lett volna, hogy míg a beestelen rész feledékenységbe megy, a becses rész közös szellemi kincsétünkbe foglaljon helyet. De másképp íratott ez meg sorsunk vagy legalább történetünk könyvében.

Ugyanis:

Ha az emberi nem közösen gondolkodnék, egymással nem ellenségeskednék: minden erejét s idejét közszelleme tökélyesítésére fordítaná (melyel arányos lépést tart az egyéni tökély) — csak hamar elérnének a: „ne tovább”-at. Ámde ezt elérni sorsunk tiltja s e tilalmat a soknyelvűséggel eszközöli — mely mint a történetből láthatjuk elég okul vagy ürügyül szolgált arra, hogy azon időtől melyben az emberi nem öntudata az írás és olvasás által felébredt, tehát Mózes vagy inkább a babilon tornyának építése óta a lefolyt drága idő és ama drága életerő nagyrésze, melyet öntökélyesbülésükre kelle fordítani: ellenségeskedéssel kölcsönös rablás és gyilkolással lett eltöltve — és nem tudnók kijelölni a századot — az ezredet melyben a nemzetek közli ellenségeskedés végkép megszűnik. Ez talán csak akkor jön létre, midőn minden nemzetek egy közös nyelven fognak beszélni, írni: közösen testvéreknek vallják magukat — vagy is, soha; mert szerkezetünk gyarlóbb, tehetségünk korlátoltabb mintsem ily óriási közmunkához kiki saját erejével kellően s mindenki „öszhangzólag” tudna vagy akarna hozzá látni. . . .

Nagy csapás tehát egy birodalomra, egy országra, egy vidékre nézve, ha népe egymást nem érti, ha közösen érezni s gondolkozni illetőleg magát a közös gondolkodási organum az irodalom által vezetett nem képes. És pedig nincs több nyelvű birodalom Európában mint az osztrák birodalom; nincs több nyelvű haza mint a magyar haza; és ezen nyelvekből 4 van képviselve, egybe zülálva a felföld 1 1/2 milliónyi lakossága közt.

Ennek tulajdoníthatjuk, hogy a hitjavítás (mely az önálló gondolkodás és ítéset jele) bár itt a felföldön honosult mindenké elött — nem hozott oly kedvező eredményeket mint Svéd-, Porosz-, Helvét-, Angol- stb.

országokban. Vagyis az előre törekvő, fűrkésző szellem csak keveseknél, csak egy két osztálynál volt — s bármily kifejlett állapotban volt — a hasznos elvek és ismeretek a soknyelvűség miatt nem népszerűsödtek. De nem is volt szokásban ezelőtt a szellemelőt, annak vívmányait az anyagi jólét eszközzésére felhasználni. Elégnek tartott: az ő jogokat, intézményeket megvédeni, megerősíteni. . . . Körül bástyázta a magyar ember önmagát s családját örök időkre szóló törvényekkel annyira hogy igen nehezen lehetett rajta valamit perulján megvenni (s ez routotta meg hitelét) és végre önmaga sem tehette pénzzé az ősi vagyonok egyrészét hogy a másrészt virágzásba hozza (s ez nehezítette el a gazdálkodás felvirágzását). Nem is tartott nemes munkának a földművelés, nem osztott meg az életpálya úgy mint p. o. Angliában, hol az ősi birtokban csak egy örökös marad s a többi bármily nemes származású s magas képzettségű családtag az ipar és gazdaság vagy kereskedelem terére szoríttatik. Pedig aztán csupán ily országban értheti meg kellően az iparos, kereskedő, a birtokos és bérlő saját és egymás érdekeit; csak ekkor nyújtnak a különböző osztályok egymásnak valóban jótékony segédkezet egymás elősegítésére — s így csak ilyen államokban virágozhat fel az ipar, kereskedelem s velök kezét fogva a gazdaság.

Nálunk mint általában hazaszerte, úgy kivált a felföldön élesen el volt különözve a birtokos, iparos (kézműves, gyáros) és kereskedelmi osztály egymástól — sokféle szakadás volt s van még most is egynemelyik közt s hogy az ipar és kereskedelem felvirágzott, azt a fentebb említett okoknak, a török által ide terelt birtokos osztálynak köszönhetjük, bár egyes városok meggazdagodására nézve sokat tettek birtokaik is, melyek a vallásháborúk következtében a fiscus kezére kerültek — és ott maradtak. Eperjes városának p. o. több mint 30 helység birtoka volt — — — s érettek csak armálisokat nyert kárpótlásul. — — — Ily következményei voltak a felföldön több városra sok családra nézve azon viszályoknak, melyekben a nyelv és vallás különöség akár mint ok, akár mint ürügy szerepelt; de jelentékenyen akadályozták azok a közvagyonosság és közszellem kifejlését is.

KUBINYI LAJOS.

A selyemtenyésztésről.

VI.

Hasonlítsuk tehát a juhjóvedelmet a selyemtenyésztésből eredő tiszta haszonnal össze és a különbség valóban figyelemre méltó, mert hogy 5000 darab juh többet nem ad nálunk mint a mennyit kiszámítottunk — ez tény, de hogy egy 150 köblös eperfafakert Olasz- és Franciaországban mindenkor meghozza a szép jóvedelmet az is tény, melyet a selyemtenyésztéssel foglalkozó egyén saját tapasztalataiból bebizonyíthat. Legnehezebb a kisebb tenyésztéseknél a selyemhulladék kellő értekesítése mert ez, igen csekély szokott lenni; azonban tudva azt, hogy ebből pokrocok és erős kelmék készíthetők, ajánlom a hulladékokat kellő tisztítás és szappanozás után finom szálakba fonatni és kelmévé szövötni, mely nyári időre a legerősebb és évekig eltartó öltönyöket szolgáltatja.

Poroszországban nem régen a kormány és egyes társulatok, melyek e fontos gazd. ág előmozdítására ala-

pitvák, évi díjakat tűztek ki a centralis selyemgubó motola gépekre vagy is a mustra oskolákra és ez által oly nagy forgalmat idéztek elő, hogy egyes kisebb termesztők vásárra viszik gubóikat, melyeket aztán a gyárosok nem is késnek megvenni, gyakran oly áron a mint az Olasz- és Franciaországban elkél. Ezáltal két czél van elérve; hogy a kisebb termesztő korán készpénzt kap, a gyáros pedig hamar lemotólálja. Poroszország még csak husz év előtt nem bírt selyemgyárokkal, most pedig a selyemtenyésztés ott is szépen virágozván nem kevés gyárral büszkélkedik, pedig a mi az eperfa termelést illeti Poroszország éghajlata zordonabb, hidegebb és földje rosszabb terméketlenebb mint nálunk. De ők mégis haladnak előre, egy új finansialis forrást nyitottak meg javukra s ma holnap ez iparág művelésében Olaszországgal fog vetélkedni.

Hogy mit tehetne éjszaki felső Magyarország e részben ha akarat vállalkozás, értelem és türelem nem hiányoznának, ha a nagy birtokosok felfognák e műveltetés horderejét, s inkább a jövőre néznének mint a jelenre; a külföld példait hazánkra is alkalmazhatjuk. Igaz hogy ott már régóta műveltetvén e gazdasági ág, a jóvedelem biztos, még itt csak évek múlva élvezhetnők ezt, de meggondoltuk-e ily okoskodás mellett, hogy a külföld is hasonlóan vergődött e polezra és hogy küzdelem, áldozat és kitartás által jutott azon helyre, melyet mi méltán irigyelhetünk? Hogy pedig jelen tanácsom őszinte szívből és tapasztalatból, nem pedig önzésből ered, azt eléggé világosan bebizonyítja 14 évi hosszas fáradozásom, melyet e gazdasági ág művelésére pazarlék s melynek ezentul is hív mívelője lendek. Ezen idő alatt megtanultam a selyemtenyésztést oly forrásnak ösmerni, mely hazánkra az áldást bőven eláraszthatja.

Buzgalmam e téren mindenütt elismerésben részesült. Ez év elején Rudniczky József előt em még ösmertelenen egyén jött hozzám, hogy mint mondá, meglekint-hesse selyemtenyésztési munkáitaimat, miután sok szépet hallott róla. Jól esett 14 évi fáradozásomnak gyümölcseit mutathatni és Rudniczki ur, ki több évig gyakorlár már részint Olaszországban részint Franciaországban a selyemtenyésztést, igen elismerőleg szólott, sajnálva, hogy honfitársaim nem igen karolják föl ez ügyet. Rudniczki épen társammá akart lenni ez ágbán, midőn egy előnyös ajánlatot kapott a kassai növénylet kegyes és áldott elnöknőjétől, ki őt a kassai árvaházba kívánta 6 évre szerződteni oly végből, hogy ott e fontos iparágot a gyerekekkel betanítassa és így fejlessze. E nemes ajánlatot el is fogadta és így remélem a selyemtenyésztés már Kassán is több követőre fog találni, hiszem, hogy e mustra oskola czélszerű berendezés és gondos vezetés mellett elég szép hasznot hajtand. Az a fő, hogy el ne esüggedjünk, kivált midőn a bogarakat betegség pusztítja. E ragály természeti titok, melyet meg nem fejtettünk mindaddig. Rudniczki ur minden erejét, tudományát és tapasztalatát arra fogja fordítani, hogy míg egyrészt a kisdedeknek kellemes foglalkozást szerez s a jövőre bő gazdagsági forrást nyit meg, másrészt pontosan megfeleljen a várakozásnak és kimutassa e fontos iparág czélját, jóvedelmét stb.

Czélul tűzte ki magának Kassán továbbá a selyemtenyésztés kellő műveltetését Glevitzky Sándor ur az országos gazdasági egylet tagja. És meglekintve szépen növekedő eperfaít csak is örülnünk kell ez új uttorőnek.

Lassan-lassan remélhető, hogy nálunk is, felföldieknél fontos lépések fognak tétetni e körül.

SÓVÁRI SOÓS SÁNDOR.

Ujdonságok.

* Piros pünkösdi napja van, mely zöld lombjával, fehér gyöngy harmatával, piros rózsájával int, hogy:

„Csüggedéstől óvjon meg a
Zöld színnek reménye;
S mint a fehér, tiszta legyen
Kebünk érzeménye;
S lángjával a vérvörösnek
Szeretünk kell a hont,
Mig a halálnak érzékara
Kebünk mélyébe ront.

* A pünkösdi mint az „isteni vigasztalás és hét ajándék” emlékünnepe ez alkalommal, midőn ő felsége hazánk szívét Pestet magas látogatásával szerencsétlen, kétszeresen éreztük. Bár adná az ég! hogy e királyi látogatás a béke, megelégedés s boldogság hármasságát hagyja maga után a magyar nemzetre!

† Székességi házaunkat barnaolajos festékekkel vonják be. És így a tetemes újítások által elvesztett ódon színét némileg ismét visszanyeri.

— Almásy István, a vidéki színésznek egyik veterán s há bajnoka, ki megrögzött s gyógyíthatlan betegsége miatt a Szabó társulatától elmaradt. Május 31-én a kassai kórházban meghalt. Béke hamvaira!

* Az unghvári legközelebbi országos vásár folyó hó 12-én fog megtartatni.

* A tüzesetek igen gyakoriak. Csicserből (Ung-megye) értesülünk, hogy ott május 31-én nagy tűz volt. Intője a biztosításra.

* Zempléni megye különböző vidékeiről azt írják a „Z. Híradó”-nak, hogy mind a szőlő, mind a vöröshagyma általában az egész növényzet oly kedvezően áll, hogy eddig még semmi kívánni valót nem hágy.

* Sárospatakon takaré- és kölcsönegyesület alakult, melynek alapszabályai oly gyakorlati tapintattal vannak kidolgozva, hogy ez intézet életrevalóságán és üdvös voltán egy perczig sem lehet kételkedni. Egy-egy részvény ára 50 forint, s ez részletenkint is befizethető; és pedig minden vasárnap tíz krajczárjával, vagy e helyett minden hónap első vasárnapján 40 krajczárjával.

* Gálszécsből írják nekünk, hogy május hó 25-én nem ott, de a szomszéd Kohány helységében volt a tűz, hol 9 ház égett le.

* Viznyón — Gálszécsből egy felőrányira — május 31-én a villám egy jómodu gazdaembert agyonütött.

† Ungvárról Chanáth Sándor főgymnasiai tanár halálát jelentik. Béke hamvain!

* Az unghvári majális a fennebbi haláleset miatt egy nappal később vagyis május 31-én tartatott meg.

— Bártfáról írja r. levelezőnk: „Sárosvármegye főispáni helytartója, mint a szab. kir. városok szervezésére kiküldött királyi biztos által a Bártfa szab. kir. városnál megürült főjegyzői állomásra Pulcz Imre köz- és váltóüggyvéd s jelenleg fogalmazó a pesti kir. váltófeltörvényszéknél nevezetett ki. E kinevezésnek híre, ugy hiszem s reményem, örömteljes meglepetés mindazokra nézve, kik városunk üdvét és jólétét előmozdítani törekcsenek. Az új főjegyző ugyanis tudományos szakképzettsége és több évi gyakorlata által ép oly kitűnő, mint ernyedetlen szorgalma, lelkiismeretessége s szeplőtlen becsülete miatt tisztelt és szeretett fiatal ember. Idejövételén tehát csak örülnünk lehet, mert ez a városra nézve valóban nagy nyereség, és pedig annál nagyobb, minél ritkábban fordult elő az utolsó időben azon eset, hogy a világban megfordult, magasb szakképzettséggel bíró s nemes versenyre kész ifjak visszatértek volna szülővárosukba, igen szerény s sok bajjal járó állomás elfoglalása végett. Azon körülményről tehát, mely szerint az újonnan kinevezett főjegyző szülővárosa jólétének emelésére szentelendő munkás életét, csakis a legnagyobb méltánnyal emlékeztetünk meg. Együttal arról is lehet a tisztelt közönséget értesítenem, miszerint a főispáni helytartó mint kir. biztos által a f. évi időnyre Tomcsányi Károly városi tanácsnok nevezetett ki fűrdőbiztosnak. Szabad legyen reménylenünk, hogy az új fűrdőbiztos a fűrdő javának előmozdítását tüzendő ki magának legfőbb céljául.”

— **Hibaigazítás.** Lapunk 43. számában „A községi példánykeretek ügyében” című cikk 4. pontjában alólól 4. sor. azon esetben vas rostában forró vizet leöntött akáczesemétekből” helyett, ezt kérjük olvasni: „azon esetben vas rostában forró vízzel leöntött akáczmaggal vettessenek be. Eleven növényt akáczból legkönnyebb rövid idő alatt előállítani: de hátránya az: sal. sat.

Vegyes hírek.

— Ő felsége pesti utjáról következőleg ír a Bécsi Híradó: ő felségét pesti utjában Crenneville gróf tábornok-hadseregén kívül Frank lovag hadügyminiszter is kísérendi. Az idegenek száma e napok folytán Pesten rendkívül föl fog gyűlni; nem csak az ország minden pontjáról, de Páris és Londonból is távirati jelentések érkeznek a vendéglősökhöz szobákat rendelve. A József nádor szobrának föllállítására nézve azt írja az „U. N.” hogy ő felsége még 1860-ban kinyilatkozta volt, miszerint a leleplezési unnepeknél jelen leend, s az időpont meghatározását magának tartja fenn. — Miután most

a magyar főváros szerencsés lesz ő felségét falai között üdvözölhetni, a vár. tanács a helytartótanács elnökségéhez fordult, kérve őt, hogy ő felségénél kérdést tegyen: vajjon Pesten időzése alatt szabad-e a leleplezési ténynek megtörténnie. Mondják, hogy ő felsége Pesten tartózkodása alatt az országot több kegyelmi tettel boldogítandja. Abban azonban csalódnak, ha azt hiszik, hogy a magyar országgyűlést összehívó leirat a császár visszautazása utáni napon fog kibocsátatni. A csász. háztartás több cikkelye már Pestre érkezett, miután ő felsége Pesten időzése alatt a budai várpalotában két diszbed lészen. A pesti polgárok küldöttsége a főpolgármester vezetése mellett Perger J., Emmerling K., Dr. Burghard s más hat polgárból fog állani.

— A hivatalos lapok szerint császár ő felsége megérkezése Pesten jun 6-kán délelőtt 10—11 óra közt fog megtörténni. A hivatalos elfogadási unnepek ő felsége világos parancsa folytán elmaradnak. Ő felsége mulatása Pesten valószínűleg június 9-dikéig fog tartani.

— Ő felsége Pesten időzéséről a mai hivatalos lapok a következő részleteket közlik:

Ő cs. kir. apostoli felségének Budapestben mulatása valószínűleg június 9-éig terjedend. A részletekre nézve következők vannak — mint halljuk — egyelőre megállapítva:

Ő felsége június 6-án d. e. 10—11 óra közt érkezik meg, s közvetlenül a budai cs. kir. várpalotába szálland, hol azonnal a polgári s katonai tekintélyeket legkegyelmesebben elfogadai.

A fogadás bevégeztével a gazdasági egyesület által rendezett kiállítás megtekinteni.

Esti 6 óra tájban pedig a csónakversenyt megszemlélmi méltóztatand.

Június 7-én, szerdán, reggel 7 órakor Budán a szokott gyakorlati téren a helybeli csapatok felett szemlét tartand; délután pedig a pesti löversenyt legmagasabb jelenlétével unnepelesíteni fogja.

Június 8-án, csütörtökön, különféle intézeteket, stb. fog ő felsége legmagasabb látogatásával szerencsétleni, mire nézve a további intézkedés később fog kibocsátatni. E napon ő felsége audientiákat is adand, melyeknek ideje utólagosan fog közzététetni. Ezen audientiákra előjegyzések tétetnek a m. kir. helytartótanács elnökségénél mostantól kezdve június 7-ig bezárólag, délelőtti 10 órától 12-ig.

Június 9-én ő felsége a pesti löversenyt ismét megszemlélvén, este Bécsbe visszautazand.

A mint ő felsége az ország határát átlépi, a cs. lofogó a várpalotán fel fog vonatni.

* Szigligeti Ede a nyári szünidő alatt egy társulattal, illetőleg a nemzeti színház néhány tagjával, a vidékre indul. — A társulat következő tagokból lesz alakítva: Paulayné, Paulay, Szigligeti Anna és Jolán, Benedek, Komáromy, Szilágyi, Sánta, Timár, Kovács Gyula, Kecskésné s. t. b. — Előadásait Szatmáron július 4-én kezdik meg.

* A kolozsvári nemzeti színház főigazgatójává az országos színházi bizottság Sándor József ismert publicistát nevezte ki.

TÁRULKA.

Nézz hát reám...

Nézz hát reám, még ne takard el,
Oh ne takard el szemedet,
Hadd olvassam szemedből újra
És újra érzelmeket!

Szeretsz tehát, szemed villama
Ez érzést láttatja velem,
Hogy is lehetne más ez érzés,
Mint a legtisztább szerelem!

Nézz hát szemembe lány sokáig,
Tekints reám oly édesen,
Hadd ébredjek tündésimből
Hadd tudjam, mi a szerelem! . .

Tasnádi.

Az utolsó Condé.

Franciaiból: H O R V Á T H V I N C Z E .

VI.

A vincenési várban.

Hat órát utott a fogház órája a mint a herceg a vár kapui elé megérkezék. Harek várparancsnok a fogoly elébe sietett és a herceget rangjához illő udvarias-sággal egy közel szobába vezetve, minthogy a fogolynak szánt szoba még eléggé ki nem fűt. Engh'en az utazástól fáradtan a kandalló mellett a székre veté magát s Harek eképp szólta meg:

„Uram, én Strassbourgól jövök, még mit sem ettem, nem lehetne itt valamit kapnom?”

Erre a közellevő vendéglősből vagy két társ hideg étel hozatott, mit a herceg hű be társaságában el is költött, majd szobájába vezetett, hol íróeszközt kért, a mi nem is tagadatott meg tőle. Ajtója előtt két katona állott őrt.

Kilencz óra lehetett, midőn a herceg levetkezett és elszunynyadott, kinnt vihar dühöngött s eső csapkodá az ablakokat.

Alig egy negyed órával később lefekvése után ajtaja halkan felnyitott és azon Noirot nevezetű tiszt a herceg régi ismerőse lépett be. A herceg szívélyesen fogadta s fölkeré, hogy ne hagyja el magánosságában, a tiszt meg is ígéré, nem sejtén, hogy oly hamar el kellend válnia.

„Szomorú szállásom,” mondá a herceg.

„Herceg, — felelé Noirot, — egyik őse ezelőtt százötven évvel épen e várban volt fogságban és pár havi fogság után kiszabadult, remélem, rövid idő múlva önnel is ez fog történni.”

„Igen, — felelé a herceg keserű mosolylyal — én itt nem idegen helyen vagyok, de a nagy Condének egy virágos kertje is volt, melyet ápolhatott. Ha ezt nekem is megengednék; — de várjunk holnapig, s reméljünk.”

Egy kocsizőrej szakítja felbe a herceg beszédét.

„Mi az, — kérde a herceg? — tán többi fogolytársaim érkeznek?”

„Nem tudom,” válaszol a tiszt.

E kocsizőrej Hullin törvényszéki elnököt jelentéki a tanácskozmányi terem iránt rendelkezett.

Noirot látván, hogy a herceg kissé nyugodtabb lön, eltávozott, mire a herceg mintegy egy óráig álomba merült, de abból ismét egy kopogás ébreszté föl. — Dautencourt rendőrőrnagy lépett be hozzá, őt vallatandó, kíséretét két más rendőrhadnagy és Noirot levék.

„Ki az?” kiált fel a herceg félálmban.

„Uram — szól az őrnagy — mi az ön vallomása végett jöttünk, tessék fel kelni.”

„Ugy látszik, hogy önök igen kevés idővel bírnak uraim, s ugy hiszem, pár órával később alkalmasabb leendet volna mindkettőnknek, kivált nekem, ki oly jól alvok.”

„Uram, kötelességem parancsol — felelt az őrnagy, — azért legyen szives következő kérdéseimre felelni.”

Miután a herceg pongyolába öltözött, Dautencourt egész illemmel a herceg elébe terjeszté kérdéseit, melyekre a herceg eként válaszolt: „Én Chantillyben születtem s 32 éves vagyok. Frankhont 1789-dik év július havában hagytam el s édes atyámmal, Artois gróffal s annak gyermekeivel, legelőször Turinba mentem a sardíniai király udvarába, hol mintegy 16 hónapig tartózkodtam, onnét mindig szülőim társaságában Vormsba s innét a Rhénus partjaira mentem, a hol Condé hadserege alakult, melynek harczaiban részt vettem; az utolsó harc, melyben részem volt, Grätz környékén ment végbe, hol a Condé sereg, mely addig Angolhon kormányta zsoldjában állott, szétszórt, így maradtam 9 hónapig Grätzban. Ez idő alatt Rohán bibornok által megkínálva Ettenheim és Brigau birtokaival, a badeni fejedelem engedelmével ott telepedém le.”

Azon további kérdésre, vajjon Angolhon kormányával mily viszonyban állottak a francia menekültek és különösen mily viszonyban volt Pichegru s Dumoriezzel, így felelt:

„Én Angolhonban soha sem voltam, azonban nem tagadom, hogy onnan rendes segélypénzt kaptam, a mit el is kelle fogadnom, mert másképp miből is élhettem volna. Szüleimmel, igen természetes, hogy levelezésben állók, őket 1795 óta nem láthattam. Pichegruval semmi

Egyveleg.

* Nagyonosságu találmány. Dupre nevű gépész Havreban oly gépet talált fel, melyvel a hajók ingását meg lehet akadályozni, s ez által a tengeren utazók legiszonyubb réme, a tengeri betegség meg lenne szüntelve.

— A Hungaria biztosító-bank részvényeseinek május 26-án tartott első rendkívüli közgyűlésén 1000 közül 549 részvény 260 szavazat által volt képviselve. Minthát Vasonkeői gróf Zichy Nándor elnök a közgyűlés elnökjégét és fontosságát néhány szóval körvonalozta: az üzleti jelentést magyar nyelven közölte a gyülekezettel, melyet aztán egy igazgató tanácsos németül olvasott fel. — A tárgyalás 2 fő pontja, t. i. a jég-, élet- és szállítási-biztosítási ágak életbeléptetését s a második ezer részvény kibocsátását illetőleg, — az elnök eziránt tett részvény kibocsátásán egyhanguan elfogadtatott s határozottan emeltetett. Minek folytán: — 1. Az élet- és szállítási-biztosítási ágak kibocsátására kiterjesztetik. 2. Többi részvényeseknek ki. A befizetés módja úgy van szabva, hogy az első részlet 5% cautióval vagy 50 ftal f. évi július 1-én, a 2-dik 5%-nyi részlet (vagy is 50 ft beleszámitva 10 ftnyi alapítási költséget (vagy is 50 ft részvényenkint) augusztus 1-jén s azontúl havonként 5% a részvényenkint 300 ft. teljes törlesztéséig lesz befizetendő. — A részvényeseknek ez évi eredmény után részvényenkint 12 forint osztatik ki.

— Husztról írják a Máramaros-nak: hogy a megyei kormány folkarolja a népnevelés háttérbe levő ügyét, megrendelte, hogy mindazok, kik menyegzőt keresztelek, névnapot stb. zene mellett akarnak tartani, előbb 1 forintot fizessenek valamint a vendéglősök is, ha 10 órán túl mulatnak vendéglőjökben 1—5 ftot fizetnek az előjáróság kezébe, mely ekként begyűlten összegeket az illető lelkész urak, mint iskolafelügyelő — szoros számadás vitele mellett — átvéve a szegény gyermekek részére iskolai könyveket, sőt ha telik, lábbeliket is vétetnek. Ez nagyon üdös rendelet, bár régen gyakorlatba hozottat volna; így sok szegény gyermek megkaphatta volna legalább a legszükségesebb oktatást. Mostanában úgy is napi renden van, — hála az égnek — hogy a tehetősök mulatsága a szűkölködők felségelésére, vagy valami sz. cél-előmozdítására történik. A mi úgy is van jól!

Irodalom.

— Megjelent és beküldetett: A sárospataki füzetek, protestans tudományos folyóirat IV. és V. szállítmánya, szerkeszti és kiadja Erdélyi János. Ára hatvan iven, tíz szállítmányban egész évre postán 6 ft., félévre 3 ft. Ez évi folyamra megrendelések még elfogadtatnak.

— A Pesti hölgy divatlap című szépirodalmi és divatközlöny előfizetési díja félévre 4 ft., negyedévre 2 ft. Az előfizetők műmellékletben is részesülnek 1 frtért. A lap megjelen havonként kétszer. — Szerkeszti s kiadja Király János. Főmunkatárs Komócsy József.

összekötteltem nincs, sem Dumoriezzel; néhány barátaimmal levelezésben állok ugyan, de ezek az ellenem tett vádat sohasem igazolandják."

Bevégzetlén a jegyzőkönyv, a herceg felkérte Datencourtot, hogy azon kívánatát, mikép az első consulltól magánkihallgatást nyerni ohajtana, jegyzőkönyvbe vegye, ez megtörténvén, a herceg aláírta. Különös játéka a sorsnak, hogy Napoleon ezt is csak később tudta meg.

VII.

Az elítélletés.

A Savary tábornok parancsnoksága alatt álló katonaság Vincennest körülvevő, a rendőrségi osztály pedig a vár udvarait szállotta meg. Harel várparancsnok a kerti pavillonban a bíróság számára asztalt és székeket rendeltetett.

A bíróság összeült, egyik bíró a vádlóval, másik a védelmi okmányok előterjesztését kívánja.

"Nincs ily okmány" — volt a felelet.

"Hogyan — kérdék a bírák csodálkozva tekintve egymásra — nincs sem vádlóval sem védelmi okmány?"

"Jól van, — szól az elnök — hadd jöjjenek elé a tanuk, majd én egyenként kihallgatandom azokat.

Egy hosszabb csend után Mollé titkár azt válaszolja, hogy tanuk nincsenek.

"Nincsenek tanuk!" kiáltanak a bírák álmétkodva.

"Hát a vádlott védője jelen van-e?" kérdé ujjal az elnök.

"Ez sem volt megrendelve."

Erre az elnök nem kis zavarral a vádlott előhozatását rendelé meg, mialatt siri csend uralg a bírák közt.

Egy negyed óra múlva előhozák a vádlottat, kíséret és vas, de egyszersmind védő nélkül is és a tárgyalás elkezdődék.

A terem alig világitatott ki. Egy hosszú asztal

— Johnson az észak amerikai elnök életéből a következő érdekes adatokat közli: Johnson András szegény szüléktől származott, s atyját korán elvesztvén, anyjának nem volt módja fia neveléséről gondoskodni. Gyermekéveiben gyöngye test alkotásának látszott, s ezért oly mesterséget volt kénytelen tanulni, mely testalkatának megfelelt. Tíz éves korában (1818.) szülővárosában Raleighben (Észak-Karolina) egy szabóhoz került. Midőn a mesterséget tanulni kezdte, már elhatározta, hogy ki fogja képezni magát, s föl is használt minden alkalmat a tanulásra. Nem lett belőle szabótudós, hanem gyakorlati férfi, ki sok belátással és nagy világsmerettel bír. Ennek már szabó legény korában is bizonyosságát adta. Robertson nevű mester műhelyében dolgozott, s legény-társaival egyszer csak jalkiáltásokat hall. A mester négy éves fiacskája egy mély kutba esett, s nem tudták kimenteni. Nem lehetett lemenni, mert a kut igen mély volt, s ha vedderrel akarják kihuzni a kis gyemeket, ez bizonyosan ott vész. Mindnyájan jajveszékelték, de tanácsot vagy segílyt senki sem tudott adni. Az ekkor tizenhat éves Johnson beleugrott a mélységbe, átkarolta a már eszméletét veszített gyermeket, s fölülről kötelet bocsátatván le, csakhamar kimenté a veszélyből, maga pedig újra munkájához fogott. Robertson egyetlen gyermeke megmentőjét meg akarta jutalmazni, de Johnson minden ajándékot visszautasított, kijelentvén, hogy csak kötelességét teljesíté. Robertson és neje hátából megengedték neki, hogy kis fiuk tanóráiban résztvegyen. Így kezdett olvasni tanulni. Nemsokára egyik szabólegény, ki barátja volt Johnsonnak, meghalt, s Johnson ennek sirjánál tartá első beszédét, mely rendkívül meghatóta a jelenvoltakat. Egy fiatal lelkész rábeszélte az ifjút, hogy egyházi pályára lépjen, s egyszersmind ajánlotta, hogy ő majd oktatni fogja. Johnson hajlandónak mutatkozott, de a vizontagságok más tétre sodorták.

Egy ízben mint munkás szolgált a „Niagara” nevű hajón, mely különböző teherrel járta be a Mississippit, Johnson itélete és emberismerete sokat erősödött, a mint több országot és egyént tanult ismerni: Itt történt, hogy egyszer a „Niagara” legénysége közt az élelmi szerek gyér kiosztása miatt heves összeütközés támadt. Johnson, kit mindenki szeretett, közbejárólul lépett föl, beszédet tartott hozzájuk, s a nyugalmat helyreállította. A kapitány, Nilson, felszólította, hogy kérjen, a mit akar, jutalmul érdemeiért. Johnson arra kérte a kapitányt, hogy adjon kegyelmet a lázangóknak. A kapitány, előre becsületeszavát adván, bár nehezen tette, teljesíté a kérést. Társai halája képezte az első alapkövet az egyszerű férfi későbbi népszerűségéhez.

Johnson még nem volt harmincz éves, midőn kintartó szorgalma és tükarekossága által 8000 dollárnyi vagyont szerzett, melyvel ruhakereskedéshez kezdett. Az üzlet jól ment, de egy éjjel raktára leégett, s ismét szegény lett. Barátai segíteni akarták, ő azonban minden adományt visszautasított, s arra munkált, hogy a károsodás által támadt 2000 dollárnyi adósságot lefizethesse. Két év alatt elérte célját.

Az első közhivatal, melyet viselt, az alderman tisztség volt falujában, 1828-ban választák meg erre. s később újra megválaszták. 1835-ben Tenesseben a törvényhozó-testület tagja lett. Ezután állásban, tekintélyben és befolyásban egyre növekedett. 1843-ól 1853-ig a washingtoni képviselőhiz tagja volt. Két évig Tenesse kormányzója, hol a hatalmas rabszolgatartó és elszakadó párttal szomben sok erélyt és ritka bátorságot tanusított. Itt szerzett érdemeiért választották meg alelnöknek. Élettörténetének ez utóbbi része ismeretes már olvasóink előtt s ezért még csak két jellemző esetet említünk fel.

Midőn Johnson Tenesse törvényhozó-testületének tagja lett, egyik aristokratikus ellene az által vélté zavarba hozhatni, hogy gunyosan mondta neki: „Ugyan Johnson ur. ön nemrég nekem még nadrágot varrt.” — „Nos — válaszolá Johnson dacosan — s tán nem volt elég jól megvarrva?” — Képzeltetni, hogy e szavakat viharos tetszes követte s Johnson ellene megszégyenülve távozott.

Johnson egyszer egy népgyűlésben beszédet tartott, melylyel hallgatóit elragadta. Elkeseredett ellenfele tojásbéjjel és burgonyával dobáltatta. Ez azonban őt nem hozta ki sodrából s folytatta beszédét Midőn a burgonya-zápor mind sűrűbb lett s már sérülések is mutatkoztak a szónok kezéin és arcán, vére omlott, ő nyugodtan tovább beszélt: „És dobálnátok bár vassal vagy ólommal, nem rettennék vissza, mert megesküdtem hogy az ügyért, melyet most védek, életemmel állok jót.” Ily bátor szónoknak természetesen győznie kellett.

— A lábtyú (cipő, papucs, eszima, saru) története. A mai finom és izlésre mutató lábtyúk kezdőleges készítményei szintén alakatlanok és durvák voltak. Az első készítményeket kelet forró homokja ellen alkalmazták: s ezek nem valának egyeb, mint egy vékony deszkácska, mely a lábhoz kötöttet. Fokozatos idomítását nehéz felsorolni; némelyek Boetiusnak tulajdonítják, kit Plinius a eszímárok és cipészek törzsapjának hirdet. — Annyi bizonyos, hogy már Józua javította saruját, Juditnak pedig oly gyönyörű bocskora volt, mikép imádója maga Holofernes is nagyon megbámulta. Chinában már Kr. e. 2700 évvel használatban volt a lábtyú, a tudós világnak pedig véleménye az, hogy a lábtyút mindjárt a paradicsomból kiűzetésök után Ádám és Éva használták. — A lábtyú mint jelvény is — symbolum — nem egyszer fordul elő: Adásvevénél a vevőnek lábtyú adatott át, ez birtokbavélt jelentett; valakinek saruszajait megoldani, alárendeltséget jelentett; kik lábtyú nélkül jártak, bánatban voltak, gyászt viseltek; a mezetlen láb általában alázatot mutatott. — Sándor a nagy, fehér bocskorban járt, a görög császárok rangjuk jelvényeül vörös bocskort viseltek; a római előkelők fekete sarut hordtak, őseink sárga szatlyánban diszelegtek, a spanyolok piros színnek voltak barátai. Középkorban általában hegyes lábtyút viseltek; minél előkelőbb volt az ur, annál hosszabb volt az ormány, a csizma hegye néha két lábnyira is kidudorodott.

legyen is, érdemül kívánja betudni. Én önnek határozot kérdéseket teszek és a helyett, hogy azokra felelne, oly dőlgookról beszél, melyek ide legkevésbé sem tartoznak. Felhivom tehát, hogy más védelmi érvekhez nyuljon és vigyázzon, nehogy ügye ezáltal rosz fordulatot vehessen, vagy azt hiszi ön, hogy születésével, melyre oly nagy sulyt fektet, ártatlanságát fogja bebizonyítani. — Figyelmeztetem uram, hogy más eszközökkel védje magát, mert a védelemre nagy szüksége van.

Ez alatt a herceg elpirulva, az előbbi hangon folytatá:

„Uram, én nem leszek semmi körülmény iránt idegen, ha azok a becsülettel összeegyezhethők lesznek, én csak a törvényes jog folytonosságért harcoltam, hogy visszaállithassam azon trónt, melyet a cselszövények ledöntöttek, nem hazám, de annak forradalma az, mely ellen fegyvert emelék, azon forradalom ellen, melynek trón helyett vesztőpadjai vannak, melyekre maga Frankhon is borzalommal tekint.

Ezen egész idő alatt nagy izgatottság uralkodott a teremben. A herceg valahányszor a rhénusi partokról megemlékezett, tartózkodás nélkül bevallá, mikép atyja s nagybátyja seregeiben szolgált, s ez kötelessége volt. Ő a Bourbonok hive elhagyá Frankhont, ez azonban csupán családját érdeklő dolog és nem más."

Ekkor több bíró s maga az elnök is más eltérő kérdéseket tevének, csalhatlan jeléül annak, hogy el akarják őt ezen veszélyes térről vezetni, de a herceg pillanatnyi hallgatás után újra folytatá: „Én értem önöket uraim, köszönöm e gyengéd figyelmet, de én nem élhetek azon eszközökkel, melyekkel kínálnak.

(Folyt. köv.)

GAZDASÁG és ÜZLET.

Kassai piac, június 3-án 1865.

A tárgy megnevezése	1. oszt.		2. oszt.	
	fr.	kr.	fr.	kr.
Buza koblónkint	5	80	5	40
Kétszeres	4	80	—	—
Rozs	3	70	3	60
Tengeri	3	90	3	40
Arpa	3	—	2	80
Zab	2	20	2	—
Kása	7	60	7	—
Borsó	8	60	8	20
Lenese	7	20	6	80
Bab	7	40	7	10
Órlott dara	9	90	9	50
Tatárka	8	—	—	—
Burgonya	1	56	1	30
Aszuszilva	10	30	10	—
Szesz itezérkint	—	17	—	17 1/2
Marhahus fontonkint	—	16	—	—
Bornyuhus	—	16	—	14
Sertéshus	—	20	—	19
Vaj itezérkint	—	14	—	38
Zsir	—	40	—	38
Szalonna fontonkint	—	10	—	36

Kassa, jun. 3. A mult szombati eső után, meghűlt a levegő, s így az időjárás kedvező a veteményekre nézve; ma is csöre áll az idő. Nagy hetivásár van.

Gálszécs, jun. 1. Egész mult héten nagy forróság, száraz idő volt, csupán tegnap délutáni 4—5 óra tájban esett és pedig záporos jéggel — de a jég mivel esővel jött nálunk kárt nem okozott. Piaci árak: Buza koblónkint 5 ft 50 kr. Gabona 3 ft 60 kr. Árpa 3 ft 20 Zab 2 ft 20 kr. Tengeri 4 ft Paszuly 7 ft 20 kr. Lenese 6 ft 80 kr. Kása 8 ft. Burgonya 1 ft 20 kr. Széna mázs. 1 ft 40 kr. Szalma m. 50 kr. Szesz itezéje 17 1/2 kr. Tojás 5 darabja 4 kr.

Pest, május 29. 1865. Már-már azt hittük, hogy a május 25—26-ki esőzések meglátogaták az egész szomszjú magyar földet, midőn utólagosan azon koránsem örvendeztető hirt vevők, hogy néhány legtermőbb vidékünk nem részesült az egek nedves áldásában, s így e helyeken középszerű aratás is alig várható, mely körülmény mindenesetre befolyással leend kereskedésünkre. Az elmúlt hét elején — midőn a perzselő napot még egyetlen, esőt sejtető felhőcske sem homályosította, fo-

gyasztóink, úgy mint üzereink élénken hozzá láttak a vásárlásokhoz, de ez élénkséget a beállott eső csakhamar lelohasztá, s a buzabani hetiforgalom a 35,000 m. nem haladta felül. Az árak következők:

Bánati buza 82—84 ftos 2 ft 70 — 3 ft. ugyanaz 85—86 ftos 3 ft 10 kr — 3 ft 20 kr, u. a. 87—88 ftos 3 ft 35 —45 kr. Tiszavidéki 84—87 ftos 3 ft 10 — 3 ft 45 kr. ugyanaz 88—89 ftos 3 ft 55—65 kr. Fehérmegyei 84—86 ftos 3 ft 5 — 20 kr. Bácskai 85—86 ftos 3 ft 20—25 kr. Rozsban is élénk forgalom mutatkozott a hét elején, s mintegy 25—30,000 mérő kelt el részint rögtoni átvétel mellett 2—2 ft 30—35 krig.

Bécsi börze június 3-ról.

5% Metallique	71.10
Nemzeti kölcsön	75.80
Bankrészvény	799.—
Hitelintézeti részvény	183.20
Londoni	108.75
Ezüst	106.75
Arany	5.17

Hivatalos értesítő.

205. polg. sz.

265(3)3

Örökösök összehívása.

Abaujmegyében kebeleztet Semse helységében Semsey Albert urnál szárazdajka minőségben özvegy Prájerné, született Sieber Mária, Sopron megyei (kkai (Oggau) származású 1864-ik évi március 3-án végrendelet hátrahagyása nélkül elhalálozván, mindazok tehát, kik ezen hagyatékhöz örökösödési vagy követelési jogot tartanak, ezennel felhivatnak, miszerint a megnyitott örökséghez jogukat az alább kitett határnapig szabályszerűleg igazolják.

A jelentkezők közötti osztály-egyezség eszközzése végett határnapul f. 1865-dik év jul. hó 1. napja sz. k. Kassa városában hivatalos helyiségben, all. város szepsi ut 187-dik sz. a. házban tüzetik ki. Mely határnapra az örökösök s a netaláni hitelezők ezennel bírólal meghivatnak.

Zárgondnokul Fedák Ignác hites ügyvéd ur nevezetvén ki.

Kelt Kassán május 20-án 1865.

T. ns. Abaujmegye kassai járás főszolgabírája.

Knézsik László.

Magán hirdetések.

Jermy Károly H.

kereskedésében Kassán mindenféle

uti bõrládák

hõgycék és urak számára nagy választékban és

a legutányosabb áron kaphatók.

Haszonbéri hirdetés.

A makrantszi közbirtokosság tulajdonához tartozó — az álladalmi örszágutnál fekvő községi és Csekaj nevezetű kocszmák folyó év július 25. egymás után következő hat évekre — árverés útján bérbe fognak adni, mire az illetők 10 ft bánat pénzzel ellátva ezennel meghivatnak. Az árverési feltételek alólirtnál bármikor megtekinthetők.

Makrantsz május 20. 1865.

Czekus Gyula, k. igazgató.

3—5

PESTI

BIZTOSÍTÓ-INTÉZET.

Ezen 3 millió alaptőkével alakult intézet a végleges legfőbb engedélyt legközelebb megnyervén, működését tetteleg megkezdette.

Az alólirt főügynökség tehát nyilvános tudomásul hozza, hogy valamint ő maga úgy minden Felső-Magyarországon alárendelt alügynökségei biztosításokat elölgadnak:

a) **tűzkárok ellen**, lak- és gazdasági épületekre, gyárakra s ezeknek belső szerelvényeire, úgy szintén mindennemű mezei természetnyekre, létezzenek bár ezek földel alatt vagy pedig szabadon asztagokban, vagy boglyákban.

Epen így eszközöltetik biztosítás a **házbéreni vesztesség ellen** is, a mennyiben ez a biztosított épületekben előfordulandó tűzkár folytán történik.

b) Szállítmányi javakat érhető **elemi károk ellen** vizen és szárazon.

c) **Jégkárok ellen** mindennemű földi természetnyekre, és

d) **az ember életére**; ennek biztosítása azonban csak később fog elintézés alá kerülni.

Ezen biztosító intézetnek valamint biztosítási feltételei, úgy díjszabályzatai lehetőleg a t. cz. közönség előnyére vannak megállapítva, és valamint itten úgy hasonlóul minden alügynökség által a kívánt felvilágosítások a legnagyobb készséggel nyujtatnak.

Kassa május 21-én 1865.

A pesti biztosító-intézet kassai főügynöksége
Schönhofer Károly,
Füteleza 445-ik sz.

BIZTOSÍTÁST

JÉGKÁROK ELLEN

mindennemű mezei természetnyekre, legutányosabb díjszámítás és a megállapított kár teljes értékének megtérítése mellett eszközöl

A pesti biztosító intézet kassai főügynöksége
Schönhofer Károly.

Werfer Károly könyvnyomdája Kassán.

Első cs. kir. szabad. dunagözhajózási társulat.

Hirdetmény.

Alólirt ügynökség tisztelettel jelenti, hogy f. é. május hó 22-től az utasszállító gőzös járását

TOKAJ és NAMÉNY között,

további rendelkezésig következőleg kezdendi meg, u. m.:

Tokajról Naményba minden hétfőn délután, a pesti vasuti vonat megérkezte után, első menet május hó 22-én.

Naményból Tokajra minden csütörtökön hajnalban.

Csapról reggeli 7 órakor, első menet május hó 25-én.
Szolnok 1865-ik évi május hó 29-én.

Az első cs. kir. szab.

dunagözhajózási társulat ügynöksége.

A kassa-Ungvár és Munkácsi gyorskocsizás menetrendje

1865. év. május 15-től kezdve.

Ungvár és közállomásairól Kassára: | Kassa és közállomásairól Ungvárra:
Szombatot kivéve,

Naponta reggeli 6 órakor.

Ungvárról Munkácsra; | Munkácsról Ungvárra:
Szombatot kivéve,

Naponta reggeli 6 órakor. | **Naponta délutáni 3 órakor.**

Málhák szállítását bel- és külföldre minden ügynökség a legolsóbb szállítási bér mellett átvesz.

Árszabály.

Ungvárról Szobránczig	1 frt. — kr.	Kassáról Gálszécsig	1 frt. 50 kr.
" N.-Mihályig	1 " 50 "	" N.-Mihályig	3 " — "
" Gálszécsig	2 " — "	" Szobránczig	4 " — "
" Kassáig	4 " 50 "	" Ungvárig	4 " 50 "

Ungvárról Munkácsig vagy vissza 1 ft. 50 kr. o. é.

Felvételi ügynökségek.

Kassán: Kempner Fülöp urnál. Gálszécsen: Ponevács J. urnál.
N.-Mihályon: Brenning Ferencz urnál. Szobránczon: Tausch János urnál.
Ungvárt: Pollák Fülöp Szerednyén: a vendégfogadóban

Munkácscon: Tóth Károly urnál.

Epen most jelent meg és

WERFER KÁROLY,

könyv-, mű- és hangjegykereskedésében Kassán füteleza 342. szám alatt a ferencesek egyháza mellett kapható:

SZENICZEY GUSZTÁV

VÁLTÓ- és CSÓDÜGYEKBE

a föméltságu hétszemélyes tábla által 1864. évben

MEGALAPÍTOTT ELVEK.

Ára 2 frt. 40 kr.

Az árva- s gyámügyekbeni eljárás s az árvavagyon kezelése.

Irta Kassay Adolf. — Ára 60 kr.

A telekkönyvi rendszer

ALAPELVEI.

Irta Halmosy Endre. — Ára 2 frt. o. é.